

Mindenre képes ember

Időpont: 1930. január 5.

Alapige: Róm 1,28–32. és Gal 5,22

És amiképpen nem méltatták az Istent arra, hogy ismeretökben megtartsák, azonképpen oda adta őket az Isten méltatlan gondolkozásra, hogy illetlen dolgokat cselekedjenek; Akik teljeselek minden hamissággal, paráznasággal, gonoszszággal, kapzsisággal, rosszasággal; rakvák, írgységgel, gyilkossággal, versengéssel, álnoksággal, rossz erkölcsrel; Súsárlók, rágalmozók, istengyűlölők, dölyfösek, kevélyek, dicsekedők, rosszban mesterkedők, szüleiknek engedetlenek, Balgatagok, összeférhetetlenek, szeretet nélkül valók, engesztelhetetlenek, irgalmatlanok. Kik jóllehet az Isten végzését ismerik, hogy akik ilyeneket cselekesznek, méltók a halálra, mégis nemcsak cselekszik azokat, hanem az akképpen cselekvőkkel egyet is értenek.

De a Léleknek gyümölcse: szeretet, öröm, békesség, béketűrés, szívesség, jóság, hűség, szelídség, mértékletesség.

Mikor az ember végigolvassa ezt a két szentírásileckét, valahogy az a kifejezés tódul ajkára, hogy itt olyan emberekről van szó, akik mindenre képesek. Míg a római levelet olvassuk, elborzadva kiáltjuk: „Rettenetes, hogy ezek az emberek mi mindenre képesek!” Mikor pedig a galáciai levelet olvassuk, álméklodással csapjuk össze kezünket: „Csodálatos, hogy ezek az emberek mi mindenre képesek!”

* * *

Nézzük meg először az első embercsoportot.

Az első pillanatban arra gondolunk, hogy talán nincsenek is ilyen gonosz emberek. Talán Pál apostol útközben szerzett tapasztalataiból kiválogatta az összes bűnököt, és azokat ráarkta mind egy emberre, mint egy szimbólumra, hogy azon bemutassa, milyen emberek vannak a világon. Nem! Pál apostol az igazságnak volt a fanatikusa, és ha ilyen emberekről írt, akkor bizonyos, hogy ilyenekkel találkozott is, s hogy ezek mögött a sorok mögött nem világfájdalmas elképzelések, hanem szomorú tapasztalatok vannak. Pedig még nem olvastam fel az egész bűnlajstromot. Kihagytam azokat a bűnököt, melyeknek olvasása pírkerget az ember arcába. Olyan borzalmas bűnök feketednek e sorokból felénk, mintha Sodoma és Gomora kelt volna életre. Hát még ha hozzávesszük azt is, hogy itt olyan emberekről van szó, kik jól érzik magukat e fertőben, s hogy nincsen bennük semmi vágyakozás jobb, tisztább élet után. Rettenetes emberek!

Hát hogyan züllhettek le ezek az emberek ennyire? Talán nem volt édesanyjuk, aki imádsággal hordozta volna őket, s akinek az emléke is visszatartotta volna őket ettől a mélységtől? Vagy talán nem volt édesapjuk, aki világos tekintettel meglátta volna, s erélyes kézzel megakadályozta volna ezt az erkölcsi fertőt? Vagy nem volt egyetlen nevelőjük sem, ki felelősséget érzett volna értük, vagy egyetlen barátjuk sem, ki figyelmeztette volna őket?

Pál apostol megmondja elzűllésük okát, és közben egy borzalmas titkot fed fel előttünk. Azt mondja: elzűllésük oka az, hogy Isten „odaadta őket” ezekre a bűnökre. Ha nem a Bibliában volna ez a kifejezés, nem merném az ajkamra venni, és istenkáromlásnak venném minden emberi ajakról is. Isten odaadja az embert ilyen szörnyű bűnökre is? Lehetetlen! Az az Isten, aki nem akarja a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen, aki annyira szívéen hordozza az embernek büntől való megszabadulását, hogy Fiát adta értünk halálba, aki Szentlelkének soha nem szűnő munkájával ma is arra igyekszik, hogy a bűn hatalmasa megtöressék, az az Isten nem adhatja oda ilyen bűnökbe az embert! Mi lehet e titok magyarázata?

Bizonyos, hogy e sorok mögött Pál apostolnak valamilyen lelki tapasztalata húzódik meg, s azt akarja a lelki tapasztalatok közlésére sokszor oly nagyon alkalmatlannak érzett emberi nyelven tolmácsolni. Egész bizonyos az is, hogy nem akar itt minden bünt s vele minden felelősséget Istenre hárítani. Nem arra gondol, hogy valami olyasfélét csinált Isten, mint Lót, ki, hogy megmentse a nála vendégségben járó angyalokat, saját leányait dobta oda az utca prédájának.

Egy képpel próbálom megmagyarázni, hogy mire gondolhatott az apostol:

Árvízveszedelem van. Egy ember áll csapata élén a megáradt folyó mellett körömszakadtáig védve a gátat. Egyszer csak látja, hogy gyengülnek az emberek, nem bírják tovább a munkát, s a vihar, az áradás nem szűnik, az árvíz egyre nő. S mikor egyszer inogni kezd a lába alatt a töltés, felkiált: „Meneküljünk! Átszakadt a gát!” S a pusztá életét mentő, szaladó kis csapat után egyszer csak fenyegető morajjal beszakad a gát. Ömlik a víz, és elpusztít, szennyes iszappal von be minden életet. Ezek az emberek odaadták a megmentésre szánt területet a piszkos árnak, de felelőssé tenni ezért mégsem lehet őket.

Valami ilyen tapasztalatról számol be Pál apostol is ebben az igében. Az emberi szív is ilyen megáradt, szennyes folyam, s amelyik percben Isten leveszi a kezét az emberről, abban a pillanatban előzőnli az ember életét a bűnök szennyes árja.

Ebben a megállapításban azonban borzalmas ítélet van rólam és rólad: Nincs bennem semmi jó. Minden rosszra képes ember vagyok! Ha Isten egyszer levenné rólam a kezét, ha egyszer eltávozna lelkem gátjáról, menthetetlenül elzűllenék.

Szeretném, ha most mindezeket a bűnöket, melyekről Pál a római levél felolvasott verseiben beszél, nem úgy olvasnád végig, hogy más ember személyében keresnéd az igazolását nagy botránkozással, hanem úgy olvasnád el, hogy „én” vagyok mindenre képes. Én megpróbáltam így elolvasni. Mikor tegnap este készültem erre a prédikációra, mélységes borzalom töltött el arra a gondolatra, hogy ha Isten levenné rólam a kezét, akkor én is ilyen illetlen és méltatlan dolgokat cselekednék. Parázna én, kit azért állított ide Isten, hogy a lelkek tisztaságára vigyázzak! Házasságtörő... én, aki házasságokat kötök meg! Gyilkos... én, aki irtózom attól, hogy életek rövidüljenek meg addig, míg el nem jutottak az örök üdvösségre! Versengő...én, aki mindig hátrahúzódo ember voltam, és sohase irigyeltem mások dicsőségének fölfelé szálló füstjét. Istengyűlölő... én, akinek szíve vágya az, hogy Istent jobban tudja szeretni, s aki életemet tettem oda Isten oltárára azért, csakhogy a másik ember is jobban szeresse Istent!

Borzalmas! És mégis azt kell mondanom: Igaza van az Írásnak, mindenre képes az ember! Nincs egy ember sem a világon, aki be volna biztosítva az ellen, hogy abban a percben, mikor

Isten elereszti, leveszi kezét róla, menthetetlenül bele ne essen a leglehetősebbnek látszó bűnöknek is a karjaiba.

Ezt igazolja a történelem is. Hány szépen indult élet hullott alá a züllés ásta szakadékba! Saul király úgy indult el, hogy nemcsak teste, hanem lelke is kimagaslik az akkori emberek közül. Üldöz minden jóslást, babonáságot, és csodálatos diadalokra viszi népét. Mi lesz belőle? Élete utolsó estéjén egy barlangban javasasszonyt hallgat, és másnap öngyilkos lesz.

Mi lesz az emberből, ha Isten leveszi róla a kezét!

Dávid is legyőzte Góliátot, de nem tudta legyőzni önmagát. Dávid, aki dühöngő örültet is le tud csendesíteni, nem bírja elhallgattatni érzékiségét, és az igazság szolgájának kezéhez vér tapad... Mi lett Dávidból, mikor Isten elengedte?

Salamon király, a legokosabb király, aki templomot építtetett Istennek, mint épít templomot pogány bálványnak, s a tiszta erkölcs őre mint teszi kéjlakká palotáját akkor, mikor elhagyta Istent, és Isten is elhagyta őt.

De nemcsak az Ótestamentumban, az Újtestamentumban is láthatjuk, hogyan lesz tanítványból áruló, s ma is láthatunk sok szomorú példát, mivé lesz az ember, ha megszűnik a közössége Istennel.

Isten nem hagy el téged, míg te el nem hagyod őt, de mihelyt elhagyod, és kényszerít rá, hogy ő is elhagyjon téged, menthetetlenül ez lesz a te sorsod is.

* * *

Mikor Pál apostol római levele után elolvassuk a galáciai levélből felolvasott szentleckét, úgy érezzük, mintha sötét, viharos éjszaka után napsugaras reggelre ébrednénk. Az ember csak úgy szívja magába belőle az áldott napsugarakat. Gondosabb elolvasás után azonban itt is feltámad az ember kételye, hogy talán nincsenek is ilyen emberek, hogy Pál apostol ezeket a tapasztalatokat is úgy gyűjtötte össze, és most rárakta egy emberre, mint szimbólumra, amelyen bemutatthatja, milyen emberek vannak a világon! De Pál apostol soha nem mond nagyot azért, hogy növelje mondanivalójának súlyát. Ha ő azt mondja, hogy a Léleknek ezek a gyümölcssei, akkor találkozott is ilyen emberekkel, akikben ez a gyümölcs mind megvolt.

Ha előbb azt voltam kénytelen megállapítani, hogy minden rosszra képes ember vagyok Isten nélkül, most azt is kénytelen vagyok megállapítani, hogy viszont Istennel minden jóra is képes vagyok. Ezt a verset is próbáld meg úgy elolvasni, mint azt az előbb ajánlottam: magadra vonatkoztatva. Én megpróbáltam ezt is így elolvasni, s míg elolvastam, kimondhatatlan csodálkozás töltött el azon, hogy énbennem, akinek kedvét annyiszor megdézsmálta a munka lassú menete fölött érzett türelmetlenség, akinek annyira fáj, ha a munka túlhalmozása folytán udvariassági formává válik az, aminek szívből jövő szeretetnek kellene lenni, hogy ez az én életem, mely annyit szenved a hűtlenség átkától, az én életemben ott lehet a Lélek gyümölcsként az öröm, a béketűrés, a szeretet, a szívesség, a hűség, s egyszerre felujjongott a lelkem: „Minden jóra képes ember vagyok, ha megmaradok Istenben, és ha Isten is megmarad énbennem”.

Ez sem illúzió. Ez is a Biblia igazsága, amit igazol a történelem is. A vámszedő Mátéból, aki könyveibe hamis tételeket tanult talán beírni, így lesz szent író. Zákéusból, a kapzsi emberből így lesz olyan ember, akinek egyetlen boldogsága az, hogy szétoszthatja vagyónát. A hét ördöggel megfertőzött Mária Magdaléna viharos lelke így tud áldott, csendes templommá lenni.

Te is tudnád ezt a sorozatot bizonytalán tovább folytatni. A te életed is igazolja azt, hogy Istennel az ember mindenre képes lehet. Hányszor vagyunk kénytelenek megállapítani azt, hogy azért tudunk erősek lenni a kísértésben, mert mellettünk volt az erős Isten. És más emberekkel való összehasonlításakor hányszor kell bevallanunk, hogy azért tudtam én jobban megállni, mert Isten nem engedett bele annyi kísértésbe, mint azt a másik embert. Ó, hogyan tud az Isten őrző kegyelmén kívül azáltal is képessé tenni bennünket jó cselekedetekre, hogy tanításai által felfedi bűnünket, és megfedd minket bűn, igazság és ítélet tekintetében. És hogyan tud Isten újjászülni minket jó cselekedetekre igyekező néppé!

Arról beszéltem, hogy mindenre képes ember vagyok. Imádkozzunk azért, hogy akik minket látnak, azok ne elszörnyülködve, hanem szent elcsodálkozással mondják: Ez az ember mindenre képes! Igazán nem hittem volna, hogy ilyen ember is van a világon.

* * *

Ne gondold, hogy Istennek boldogság és gyönyörűség felnyitni benned a bűn zsilipjét, levenni kezét a gátról, és azt mondani: Ám te lássad! Isten azért tűzte fel a vízözön után szivárványát az égre, mert fáj neki látni az emberek pusztulását. De Isten senkit sem kényszerít maradásra. Nem tesz rád bilincseket, hogy ne tudj elfutni tőle. Nem állít öröket a tékozló fiú kapuja elé. Könnyei öntözik ugyan az utat, melyen elmegy tőle gyermeke, megsirat minden hírt, mely fia lezüllesztéséről beszél, de kényszeríteni nem hajlandó!

Testvérem! A te kezeden van letéve, hogy mire leszel képes. Ha te Istent arra méltatod, hogy vele maradsz, akkor melletted marad ő is, és minden jóra képes leszel. De ha Istent elhagyod, és nem méltatod arra, hogy megtartsd, ő sem fog magához kötözni, hanem odaad méltatlan gondolkodásra, illetlen cselekedetekre, nagy bűnökre. Az ember mindenre képes!

Ámen.